

Sivilombudsmannens forebyggingsenhet
Ved Hanne Harlem

Deres ref:

Vår ref:

Dato:
19.08.2025

TILSVAR BESØKSRAPPORT 17. – 19. SEPTEMBER 2024 I STAVANGER FENGSEL

Viser til grundig og god rapport i anledning forebyggingsenhetens besøk i Stavanger fengsel.

Rapporten er et godt verktøy for vårt videre arbeid. Vi har gjennomgått anbefalingene, og Stavanger fengsel vil bruke disse som et grunnlag i vårt videre arbeid med å være kunnskapsbaserte i avgjørelser. Vi ønsker å leve opp til forventningene fra Sivilombudets forebyggingsenhet selv om rammevilkårene våre gjør det utfordrende. Dette vil særlig gjelde på området med dokumentering. Stavanger fengsel ser ett forbedringspotensialet med å styrke internkontrollen for å bedre ivareta innsatte rettssikkerhet. Vi opplever imidlertid en økning i administrative krav som kan få konsekvenser for eksempel for tilstedeværelse og andre oppgaver som omhandler mellommenneskelig samhandling.

Det er positivt at Sivilombudet observerte god interaksjon mellom innsatte og ansatte og at «betjentenes opptreden overfor de innsatte var god, og de var jevnt over vennlige og trygge å forholde seg til» og dette er noe vi stiller oss bak.

Rapporten er gjort kjent for ledere, medarbeidere og innsatte i Stavanger fengsel. Funn og anbefalinger ble grundig gjennomgått på ledermøte, enhetsledermøte regionalt, i aktuelle avdelingsmøter, samarbeidsmøter og morgenmøter straks rapport ble mottatt i Stavanger fengsel. Vi har også holdt ansatte løpende informert i prosessen og sluttsamtalen var for eksempel tematikk på alle våre morgenmøter med samtlige ansatte.

Videre er funnene gjennomgått på kontaktutvalgsmøte for de innsatte 15.03.25 og besøksrapporten er gjort tilgjengelig for de innsatte.

I forbindelse med besøket for øvrig har vi følgende merknader:

Anbefaling: Samarbeid om helseoppfølging

1. Fengselet, kommunen og sykehuset bør styre samarbeidet mellom tjenestene. Særlig ved å sikre fast møtestruktur mellom partene på lokalt ledelsesnivå

Kriminalomsorgen region sørvest

Postadresse:
Dokumentsenter,
Postboks 694
4302 Sandnes

Besøkadresse:
Grødemsvæien 30
4029 STAVANGER

Telefon: 51 73 31 00
Telefaks: 51 73 31 01
Org.nr: 874 736 902

Saksbehandler:
catbjala

For å sikre en bedre struktur og forbedret samarbeid mellom kriminalomsorgen, spesialisthelsetjenesten og kommunen, er det etablert faste møtepunkter på ulike nivåer.

Samarbeidsmøter

Den 17. februar 2025 ble det gjennomført et møte for å vurdere og videreutvikle samarbeidsstrukturen. Deltakere var:

- Kriminalomsorgen: fengselsleder og ass. Fengselsleder. (Cathrine og Gry)
- Spesialisthelsetjenesten – Fengselspoliklinikken: (Helene Laupsa) enhetsleder, (Melanie Anton) psykologspesialist og (Jørgen Bråten) psykolog
- Stavanger kommune – Stavanger legevakt: Avdelingsleder fengselshelsetjenesten (Hanne Sandanger)

Samarbeidsmøter på mellomledernivå

For å styrke samhandlingen mellom partene er det besluttet at enhetsleder for fengselspoliklinikken, deltar én gang årlig på de halvårige samarbeidsmøtene mellom:

- Kommunen v/avdelingsleder for fengselshelsetjenesten (FHT)
- Kriminalomsorgen v/leder for Stavanger fengsel

Avdelingsleder for fengselshelsetjenesten har ansvar for å innkalle til disse møtene.

Planlagte møter i 2025:

- 20. mars
- 13. Oktober

Fagledermøter

Det etableres to årlige fagledermøter med fokus på samarbeid på tvers av fagområdene. Temaer vil blant annet omfatte faglige problemstillinger, operasjonell drift og ansvarsfordeling.

- Ansvar for innkalling: Kriminalomsorgen v/ ass. fengselsleder
- Deltakere: Fagledere fra de ulike virksomhetsområdene
- Frekvens: 2 ganger per år

Ansvarsgruppemøter

Ansvarsgruppemøter opprettes fortløpende etter behov, ettersom de omhandler enkeltsaker knyttet til individuelle innsatte. Disse møtene kan derfor ikke fastsettes på forhånd.

Veiledningsmøter

Spesialisthelsetjenesten som er til stede i fengselet, vil etablere faste veiledningsmøter med kriminalomsorgen og fengselshelsetjenesten. Formålet er å sikre tett faglig oppfølging og samhandling. Dette har vi hatt flere ganger tidligere.

Disse møtene vil forankres i Stavanger fengsels virksomhetsplan.

I tillegg møtes partene på morgenmøter hver dag, og at administrasjon, ledelse og helseavdeling holder til i samme fløy i fengselet.

Anbefaling: Hverdagen i Stavanger fengsel

2. Fengselet bør sikre at alle innsatte kan være minst 8 timer utenfor cellen hver dag

Stavanger fengsel har nylig fått informasjon om at vi fra 03.06 får tilført 10 pliktårsbetjenter, dette vil bedre vår bemanningssituasjon. Vi planlegger derfor åpning av fellesskapsavdeling N medio august 2025 i etterkant av ferieavvikling.

Utetid fra cellen på restriktiv avdeling er stadig tematikk og vi har noen dager innført «kvelds mash» som er ett tilbud til innsatte på avdeling V og vil bedre utetiden fra cellen. Foreløpig har vi satt dette som ett kompenserende tilbud og ikke dagsorden grunnet bemanningssituasjon. Dette innebærer en mer systematisk oppfølging av innsatte på avdeling V fra A-team og tjenestemenn ved avdelingen. Vi kjenner oss imidlertid derfor ikke igjen i påstanden om at «aktiviseringsteamet eller fengselet ellers så likevel ikke ut til å være bevisste innsatte som av andre grunner enn ung alder var utsatte eller sårbare». I hovedfokuset til a-team og fengselets fokus generelt på enkeltmennesker, så er alder en viktig del av vurderingene som tas. A-team har i tillegg møte hver torsdag hvor alle innsatte under 25 diskuteres om de trenger teamets fokus fremover. Det samme gjelder innsatte som vurderes sårbare eller av andre årsaker «isolerer» seg. I dette møte er helse og sosialkonsulent tilstede, og snart også en psykolog. Vi tar imidlertid observasjonene til etterretning og økt bevissthet om sårbarhetsvurderinger.

I tillegg til fengselets egne ansatte har vi tilbud om samtaler og aktiviteter med fengselsprest, fengelskappelan fra frelsesarmeen og AA på dagtid. Samt tilbud fra Røde kors visitorgruppen på ettermiddag/kveld i form av en-til-en samtaler og felles aktiviteter. Våren 2025 har vi også hatt kurstilbud for inntil 10 innsatte via NextGen Ambassadors som har gjennomført kurset «hverdagskompetanse» med 7 moduler. Dette planlegges å gjennomføres på nytt høsten 2025.

Stavanger fengsel sitt samarbeide med musikk i fengsel er også utvidet og vil være med å bedre utetid for innsatte.

Vi har tatt til oss tilbakemeldingen om å hensynta manglende fellesskap i søknader om for eksempel utvidet ringetid. Dette hensynet har vi særlig fokus på som en del av den totale vurderingen. Alder og andre sårbarheter tas også hensyn til ved flytting til fellesskapsavdelinger fra avdeling V.

Videre har vi fulgt opp påstand om «lite mat» og kan bekrefte at fengselet oppfyller Helsedirektoratets kostråd og at de får mer enn anbefalingene.

3. Fengselet bør så langt det er mulig sikre at alle innsatte har et dagtilbud i form av arbeid eller opplæring

Stavanger fengsel har iverksatt et bedre system for «uteklarering» av innsatte som kan jobbe i de forskjellige områdene som trenger egen klarering. Dette gjennomgås på et ukentlig møte mellom verksmester, avdelingsledere og ass.fengselsleder.

Videre har vi ansatt ny verksmester som betyr økt bemanning i arbeidsdriften og som vil bedre situasjonen noe i form av at flere innsatte kan få tilbud om sysselsetting og vi er ikke like sårbare som vi har vært ved sykefravær. Verkstedet må for eksempel ikke stenges ved fravær da vi har 1 ekstra person i arbeidsdriften.

Vi har også sendt inn søknad til kriminalomsorgen region sørvest om bygningsmessige arbeider som potensielt også vil kunne øke sysselsettingsgraden. Helt konkret går dette ut på å isolere en uisolert «kald» garasje som benyttes til sysselsetting av innsatte på vår, sommer og høsttid. Motivasjonen for arbeid her daler når temperaturen synker og vi ser at ved å bedre arbeidsforholdene vil vi kunne øke sysselsettingen hele året.

Vi fikk nylig tilbakemelding på at vi er tildelt kr. 100.000 fra region sørvest for å isolere garasjen og vil starte dette arbeidet. Her tenker vi også at innsatte skal delta på rivning og oppbyggingen i samarbeid med nav og skole, der innsatte kan sysselsettes og lære hvordan noe bygges fra grunnen av. Innsatte kan lære hvordan et hus bygges med alt fra vindsperre, fuktsperre, utlekting og dens funksjon, musetetting mm. Når bygget står ferdig har vi et fullgodt arbeidsrom til helårsbruk der vi kan motivere innsatte til arbeidsdrift der vi blant annet kan ha opplæring i ulike modeller om det skal være modeller til for eksempel flislegging av baderom med membran og det som skal til. Vi kan også lage div trearbeider til for eksempel sommer/julemarked.

Stavanger fengsel har fra våren 2025 fått ny NAV veileder som er i fengselet en dag i uken. Denne hyppige og regelmessige tilstedeværelsen fra NAV er ny og vi ser at dette er et godt tilskudd for innsatte. NAV veilederen sin tilstedeværelse vil øke fokus på innsattes sysselsetting med formål om å øke opplæring/kvalifisering. Det er også tenkt høyt rundt muligheten for å gjennomføre AMO kurs i Stavanger fengsel med støtte fra NAV. Dette er i planprosess.

4. Fengselet bør sikre at de innsatte kan søke ly for været i luftgården

Stavanger fengsel vil utrede mulighetene for dette, også i et sikkerhetsmessig perspektiv. Det vises til at det er mulig å søke ly for regn ved veggene.

Verksmester ved fengselet har undersøkt alternative løsninger som vil bli videre arbeidet med. De fleste tiltakene er kostnadskrevende og vil kreve gode risikovurderinger for å også tilfredsstille vårt behov for oversikt og kontroll i luftgården. Det vil også kreves at det bevilges midler som vi pr. nå ikke har.

Det som nå er sett på er anneks, frittstående løsninger og plassering – vi har enda ikke risikovurdert eller kostnadsberegnet.

5. Fengselet bør gjennom økt tilstedeværelse av fengselsbetjenter sikre bedre ivaretagelse av tryggheten til innsatte.

Tjenestemenn i Stavanger fengsel er mye tilstede i fellesskap sammen med innsatte. Enkeltinnsatte og innsattssammensetning spiller også en rolle i vurderingen av innsattes opplevde trygghet. Det er imidlertid slik at det er en sterk indre justis og særlig blant yngre innsatte til forskjell fra tidligere og som fremstår å være en del av samfunnsutviklingen.

Tjenestemennene har stort fokus på dynamisk/relasjonell sikkerhet. Det vises også til Sivilombudets egen opplevelse av god interaksjon/samhandling mellom ansatte og innsatte. Avdelingslederne er tilstede på avdeling hver ukedag både tidlig og seinvakt og sosialkonsulent, frelsesarmeenkappelan, prest, A-team er alle tilstede for å forebygge utrygghet. Det å få flere avdelinger å spille på når vi åpner avdeling N vil være ett risikoreduserende tiltak, det samme med tilførsel av nye ansatte som får faste turnuser på avdelinger og vi unngår i større grad flytting av ansatte mellom avdelinger som igjen vil skape forutsigbarhet og dermed trygghet for innsatte. Jurist har stort fokus i vedtakskrivingen å skape forutsigbarhet og trygghet hva gjelder progresjon og tilbakeføring. Det er opprettet nye arena hvor juristen sammen med sosialkonsulenten drøfter progresjonsplaner for innsatte, og juristen deltar på månedlige samarbeidsmøter med friomsorgskontoret.

Videre ønsker fengselet å presisere at voldshendelser mellom innsatte alltid blir anmeldt, og vi har nulltoleranse for vold. Ved konflikter, konfrontasjoner og lignende mellom innsatte har vi også god erfaring med å gjennomføre trekantsamtaler for å løse opp i floker og uoverensstemmelser. Dette er også noe vi bruker som forebyggende tiltak.

Stavanger fengsel har månedlige møter med friomsorgen hvor de har med en ansatt som er ungdomsansvarlig. Fengselet har på eget initiativ opprettet ny rolle som ungdomskontakt i fengselet. Ungdomskontakten skal sikre at fengselets tilbud er tilpasset målgruppen (under 25 år), og ha et særlig fokus på oppfølging, tilrettelegging og endringsarbeid med barn og unge domfelte under straffegjennomføring. Fagstrategi om unge domfelte og innsatte 18 – 24 år (2021 – 2026) skal benyttes som kunnskapsgrunnlag sammen med erfaringssamlinger og kurs. Hovedmålsetning er å styrke den helhetlige oppfølgingen av unge siktede/domfelte i aldersgruppen 15 til 24 år som er i kontakt med kriminalomsorgen. Det kan skje ved å legge til rette for at den unge får styrket sine muligheter for en god utvikling og en kriminalitetsfri tilværelse. Se også de nasjonale føringene for ungdomsansvarlige. I sommerferieavvikling har bibliotekaren ett eget tilbud for innsatte 2 formiddager i uken som er forbeholdt de under 25 år. Musikktilbudet MIFF opprettholdes gjennom sommerferieavvikling.

6. Fengselet, kommunen og sykehuset bør samarbeide om å iverksette helsefremmende tiltak for innsatte for å forebygge og redusere negative helsekonsekvenser som følge av forholdene i fengselet

Viser til anbefaling om samarbeid om helseoppfølging og vil følges opp i vårt videre samarbeid.

Den 11.06.2025 ble det gjennomført faglederledermøte som har oppstått som følge av Sivilombudets besøk. Her skal fagpersonale og mellomledere møtes to ganger årlig for å drøfte rutiner og samarbeid med hensikt å finne gode løsninger på felles utfordringer. Det første møtet førte ikke til mange konkrete tiltak, men felles utfordringer ble adressert og luftet. Det inneholdt en gjennomgang av vårt samarbeid og en kvalitetssikring av arbeid som foregår. Et av punktene som ble drøftet var å innføre normalitetsprinsippet ved at innsatte kan ha en ordning med egenmelding. Vi kommer til å ha en ytterligere tilspissing i møte nr. 2 som gjennomføres høsten 2025.

Aktiveringsteamet som jobber med de særskilt sårbare på avdeling V har ukentlig møte med inspektør, sosialkonsulent og helseavdeling. Nå i ettertid av deres besøk deltar også psykolog fra fengselspoliklinikken på disse møtene. Her drøftes det hvordan en kan jobbe med denne sårbare gruppen og de enkelte individene som har behov for tilrettelegging og oppfølging. Det gis

råd/veiledning fra helseavdeling og fengselspoliklinikken til hvordan ansatte kan møte/ikke møte den enkelte i spesielle situasjoner for å redusere og forebygge utagering eller annen uønsket atferd fra den innsatte. Videre så har vi hatt en intern prosess hvor et lokalt i verkstedet i fengselet skal disponeres av A-team til gjennomføring av MASH og annen aktivisering av innsatte i deres målgruppe. Med dette ønsker vi at visse innsatte kan gjøre lavterskel arbeid for arbeidsdriften og etter hvert sluses fra MASH og inn i arbeidsdriften. I medhold av handlingsplanen til arbeidsdriften (sist revidert januar 2025) punkt 3.1 «skal vi til enhver tid best utnytte de rommene fengselet har». Vi håper at dette tiltaket kan bidra til økt sysselsetting.

Det gjennomføres samarbeidsmøter to ganger pr måned med fokus på aktivisering og sysselsetting. En gang pr måned deltar inspektør, sosialkonsulent, arbeidsdrift og tilbakeføringskoordinator fra fengsel sammen med skoleavdeling og helseavdeling. Her er fokus på aktivisering og sysselsetting i fengselet, hvordan vi kan tilrettelegge for aktivitet og møte innsatte på det nivået de er. Uken etter er det nytt møte hvor sosialkonsulent, miljøterapeuter, arbeidsdrift og tilbakeføringskoordinator deltar fra fengsel sammen med helseavdeling, skoleavdeling og Nav veileder. Her drøftes saker for hvordan vi kan bidra til å øke innsattes kvalifisering til arbeidslivet etter soning. Men det drøftes også hva som er aktuelle og mulige arenaer i fengselet for å øke deltagelse, spesielt for dem som ønsker å isolere seg.

Ukentlig er det tverrfaglig møte ved avdeling RME. Her deltar betjenter, miljøterapeuter, inspektør fra fengselet, psykologer fra RUOP og helseavdelingen.

Helseavdeling og fengselspoliklinikken har undervisning/veiledning for ansatte i fengselet i enkelt saker, men også i generelle problemstillinger som for eksempel innsatte som er lettere psykisk utviklingshemmede eller ulike personlighetsforstyrrelser. Dette vil bidra til økt trygghet for ansatte med hvordan de møter innsatte, og dempe konfrontasjoner (konfrontasjonsdempende kommunikasjon) og dermed forebygge utagering og bruk av tvang med mer.

Stavanger fengsel har et prosjekt med Røde Kors, skoleavdeling, helseavdeling hvor innsatte opplæres og blir frivillige i Røde Kors (Felleskap og Førstehjelp). Hensikten med prosjektet er å øke den fysiske og psykiske helsen til beboerne i samfunnet som fengselet utgjør (både innsatte og ansatte). En gevinst er at innsatte skal ha økt brukermedvirkning og at behovene skal defineres av innsatte og løsningene skal være initiert fra dem. De frivillige jobber nå med å redigere innsamlingen til innsatte. Dette fordi en tenker at det er behov for mer informasjon som er skriftliggjort og lett tilgjengelig i tillegg til det hefte Stavanger fengsel har pr i dag. Når dette er ferdigstilt skal dette legges i innsamlingen til alle innsatte. Det er gjennomført ulike kampanjer gjennom de siste årene som solvett, håndvask og førstehjelp. Helseavdelingen er assistent når innsatte jobber med helserelaterte kampanjer.

Vi har en samarbeidsavtale, 3 parts avtale, mellom fengsel, fengselshelsetjenesten og Helse Stavanger HF. Vi har gjennomført et møte og det er satt opp et nytt høsten 2025. Her drøftes saker på systemnivå. Et av punktene ved forrige møte var utfordringene med flyttinger av innsatte som har helsetjenester. Det jobbes kontinuerlig med at en har fokus på samarbeidspartnere når en lager planer for soning/opphold.

Ved innsamling blir innsatte kartlagt av mange ulike yrkesgrupper ut fra deres faglige perspektiver.

Vi planlegger nå å gjennomgå rutiner og skjema for å sikre at ansatte er kjent med rutiner og kartleggingsverktøy, samt oppdatert informasjon. Dette vil trygge ansatte og gi innsatte mer informasjon om ulike forhold ved fengselet og dermed dempe frustrasjon og utagering fra innsatte.

Stavanger fengsel har økt fokus på sitt planarbeid. At det blir gjort kartlegginger så fort det er mulig og at disse skal resultere i en plan for soning og tiden etterpå. Her er kontaktbetjent og sosialkonsulent primære, men er avhengig av et samarbeid med helseavdeling, spesialisthelsetjenesten, skoleavdeling og NAV for å lage gode planer. Fokuset økes på dette nå som vi har fast ansatt sosialkonsulent.

Videre har vi pratet om at fengselshelsetjenestens terskel for å henvise videre til spesialisthelsetjeneste ved mistanke om isolasjonsskader skal senkes.

Som helsefremmende tiltak har vi også fokus på fysisk aktivitet og viser i denne forbindelse til sommeraktivitet i luftegården og at vi har søkt om å fått innvilget oppgradering av treningsutstyret til innsatte på treningsrommene i 2023.

Hva gjelder andre helsefremmede tiltak har vi samarbeid med tannhelse Rogaland hvor alle innsatte blir kartlagt innen 14 dager og kategoriseres av tannpleier i forhold til videre oppfølging og behov.

Anbefaling: Vedtak om utelukkelse

7. Fengselet bør sikre at alle vedtak om isolasjon treffes med hjemmel i lov, og med en konkret begrunnelse som viser at lovens vilkår er oppfylt. Det skal alltid fremgå hvorfor isolasjon er strengt nødvendig

Vi har iverksatt tiltak for å bedre vår internkontroll på dette området, blant annet med gjennomgang av aktuelle innsatte på «ettermøte» etter fengselets samlede morgenmøte som skjer daglig. Videre har vi for ei tid tilbake siden iverksatt individuell veiledning av operative ledere fra jurist i forhold til vedtaksskriving. Dokumentene Sivilombudet har fått oversendt er tilbake i tid og det vil nok ta noe tid før disse tiltakene vises i praksis.

Vedtaksskrivere skal også gjennomgå e-læringskurs i nærmeste fremtid.

Vi vil også benytte deres rapport og tilbakemeldinger i våre interne møter for å forbedre oss.

Anbefaling: fortløpende vurdering av utelukkelse

8. Fengselet bør sikre at det foretas fortløpende vurderinger av om det er strengt nødvendig å opprettholde isolasjon, og at vurderingene dokumenteres skriftlig

Stavanger fengsel foretar alltid en løpende vurdering av opprettholdelse på utelukkelse. Det kommer imidlertid ikke alltid godt nok frem av våre journalsystemer, og tas til etterretning. Vi har iverksatt tiltak for å forbedre dokumentasjonen og skriver nå en egen vurdering i hver enkelt sak i kompis journalsystem.

Det gjøres en vurdering av utelukkelse hver dag på vårt «ettermøte» som skrives ned i vårt journalsystem, dette er en endring som er iverksatt etter Sivilombudets besøk. Tidligere har vi

ført ned opplysninger i ett fysisk ark og det har vært litt tilfeldig om denne vurderingen har blitt journalført – denne endringen har vært bra for både innsatte og ansatte i vårt arbeid. I tillegg til dette er det fast rutine at operative ledere på hver vakt har en samtale med de innsatte som er isolerte for å vurdere videre utelukkelse. Vi har flere eksempler på kortvarige utelukkelse med den grunn at dette er godt implementert i operativ ledergruppe og dens fungeringspool.

Anbefaling: oppfølging av isolerte innsatte

9. Fengselet bør styrke sitt arbeid for å redusere risikoen for isolasjonsskader, og sikre at avvik dokumenteres og følges opp systematisk.

Dette tas til etterretning.

Det vises til at noe av dokumentasjonen omhandler periode for sommerferieavvikling hvor vikarene våre ikke har samme utgangspunkt som faste ansatte til å håndtere dette, samt manglende kontinuitet i ansatte i A-team, ref. bemanning og rekrutteringsutfordringer.

Ny veileder for aktiviseringsteam ble publisert 30.04.2025. Stavanger fengsels medarbeidere i A-team har bidratt i dette arbeidet. I denne veilederen fremkommer det:

Avvik registreres i KIKS. Formålet med avviksregistreringen er å kunne gi kriminalomsorgen oversikt over omfanget, og for å kunne redusere omfanget av isolasjon. Avvik skal registreres i følgende situasjoner:

- *Innsatte har ikke fått tilbud om minimum 2 timer meningsfull menneskelig kontakt i løpet av de siste 24 timer*
- *Innsatte har ikke fått utarbeidet ukeplan umiddelbart etter utelukkelse der isolasjonen forventes å overstige 72 timer*
- *Innsatte har takket nei til tilbud om minimum 2 timer meningsfull menneskelig kontakt i løpet av de siste 24 timer*

Dersom ansatte på avdeling ikke har mulighet til å oppfylle minimumskravet, skal teamene forespørres om bistand. Avdelingene må avtale oppfølging med teamene for den enkelte innsatte.

Veilederen og tilbakemeldingene fra Sivilombudet på dette punkt ble også gjennomgått på avdelingsmøte med a-team for å sørge for implementering og etterlevelse. Vi har utarbeidet en egen manuell telleliste for å sikre mer riktig avviksrapportering. Det vil også være en viktig lederoppgave å følge opp etterlevelse.

Det var også ett fokus på dette med å redusere risikoen for isolasjonsskader og avvik på fag og erfaringsamling for A-team som ble gjennomført 09 og 10 april.

Samhandling mellom avdeling V og A-team var også tematikk på avdelingsmøte mellom avdelingene som ett tiltak i å styrke arbeidet for å redusere risikoen for isolasjonsskader.

10. Fengselet bør arbeide videre for å sikre at alle som er isolert sikres daglig oppfølging, og som minimum to timer meningsfull menneskelig kontakt

Er et fokusområdet og noe vi arbeider videre med. Åpning av avdeling N vil redusere isolasjonstiden i fengselet noe med bakgrunn i kortere liggetid i avdeling V som igjen vil medføre at det sannsynligvis blir færre isolerte og igjen blir bedre oversikt på situasjonen. Alle innsatte som er isolert får tilbud om mer enn to timer meningsfull menneskelig kontakt og motivasjonsarbeid er viktig for å sørge for at de innsatte benytter seg av tilbudet.

De innsatte som er isolert blir fulgt opp av avdelingsbetjenter og aktiviseringsteam. Aktiviseringsteamet er enn viktig bidragsyter i dette arbeidet, og bistår også med råd og veiledning til avdelingene slik at minimumskravet om meningsfull menneskelig kontakt blir oppfylt.

Som tidligere nevnt bistår både fengselsprest og kappelan i arbeidet med å sikre meningsfull menneskelig kontakt for de som er isolert i Stavanger fengsel.

11. Fengselet bør sikre at innsatte som risikerer langvarig isolasjon får individuelt tilpassede planer som legger til rette for tilbakeføring til fellesskapet

Dette er en del av oppdraget til aktiviseringsteamet og det totale samfunnsoppdraget vårt. Det gjøres daglige vurderinger om flytting fra avdeling V til fellesskapsavdelinger ved ledig kapasitet. Vi har også frigjort plasser på avdeling RME til «vanlige» plasser for å øke fellesskapskapasitet.

Hva gjelder innsatte som sitter utelukket på eget ønske (noen over lengre tid) er det viktig å få etablert en relasjon og kartlegge ønsker med mer. Vi driver da motivasjonsarbeid, oppfordrer til deltakelse i mindre fellesskap, en gradvis tilnærming til andre med mer.

Vi har også iverksatt noe vi kaller for kveldsmash som et kompenserende tilbud. Noen innsatte synes det er vanskelig å stå opp av forskjellige årsaker og tiltaket er ment som risikoreduserende for å sikre to timer meningsfull menneskelig kontakt.

Stavanger fengsels A-team har høyt prioritert denne gruppen (selvisolerte) og har i etterkant av ombudets besøk iverksatt en enda tettere og mer målrettet innsats med den enkelte med tanke på å avslutte isolasjonen hvor vi jobber med individuelle planer som de innsatte selv involveres i. Arbeidet med individuelle planer for å hindre isolering, vil gi den innsatte en mulighet til å skape forutsigbarhet og i større grad å bli hørt og oppleve medvirkning. Noe som igjen vil kunne redusere frustrasjon, konflikt og utagering. Hvor målet er at en ikke lenger har behov eller ønsker å isolere seg.

Stavanger fengsel opplever til tider at flere innsatte selvisolerer seg. Dette er innsatte som kommer direkte inn i Stavanger fengsel eller blir overført fra andre fengsler på grunn av lengre tids utelukkelse. Dette er innsatte med ulike årsaker for grunn til at de ønsker å isolere seg fra andre innsatte i fengselet. Dette er ofte innsatte som er fengslet for sedelighetssaker eller er innsatte som er syke. Disse gruppene er ofte tidkrevende å få ut av isolasjonsønsket sitt. Gruppen av syke innsatte trenger ofte tid med helse oppfølging før de er «sterke» nok til å møte andre innsatte. Her bruker fengselet mye ressurser sammen med helseavdelingen og spesialisthelsetjenesten for å komme i posisjon for å kunne motivere innsatte til å motta tilbud om fellesskap med andre innsatte. Gruppen med innsatte som er tiltalt eller dømt for «stigmatiserende» kriminalitet må vi koble små grupper, eller par av innsatte som kan fungere sammen. For deretter å utvide sammensetningen av innsatte. Dette er arbeid som tar tid. Det

må skapes relasjoner mellom innsatte som overskygger kriminaliteten. Stavanger fengsel har gode resultater på å få innsatte akseptert og fungere sammen med andre innsatte, men krever nøysomt arbeid over tid. I tillegg kan det nevnes at andelen sedelighetsdømte er større ved Åna fengsel som har en egen sedelighetsavdeling, og det vurderes i hvert enkelt tilfelle om overføring til Åna fengsel vil være bedre for den innsatte. Vi vurderer også sysselsetting til tross for at den innsatte ikke ønsker fellesskap.

12. Fengselet bør sikre at helsepersonell blir varslet uten ugrunnet opphold om innsatte som er ilagt isolasjon fra retten og innsatte som er utelukket fra fellesskapet.

Dette gjennomføres hver dag på vårt morgenmøte hvor helseavdelingen er representert. Og dersom dette skjer i helger/helligdager varsles legevakten. Stavanger fengsel skal etter Sivilombudets besøk jobbe mot at dette dokumenteres i Kompis – vårt etatssystem. Vi er også kjent med at Stavanger kommune ved helseavdelingen også har iverksatt tiltak her som de svarer ut.

Hva gjelder varsling til lege «uten ugrunnet opphold når innsatte utelukkes» har Stavanger fengsel etter ny vurdering av rutinene endret disse slik at anbefalingen følges i den forstand at helseavdelingen/legevakten varsles og vurderer videre varsling til fengselslege.

13. Kommunen bør sikre daglig tilsyn og oppfølging av innsatte som er isolerte, og at dette dokumenteres i journalen

Anbefaling: Behov for styrket internkontroll

14. Fengselet bør styrke internkontrollen med utelukkelsesvedtak
Stavanger fengsel har en egen internkontroll og rutine, men vi må sikre bedre etterlevelse av denne. Det er iverksatt systematiske tiltak som maler, opplæring, systematisk gjennomgang og som tematikk på ledermøter og ettermøter med operative ledere.

Vi har også gjennom uker hatt generell informasjon på våre morgenmøter om viktigheten av føring i vårt journalsystem kompis.

Anbefaling: Vedtak om bruk av sikkerhetscelle

15. Fengslet bør sikre at alle vedtak om plassering på sikkerhetscelle treffes med hjemmel i lov, og med en konkret begrunnelse som viser at vedtaket er strengt nødvendig, at mindre inngripende tiltak er vurdert og at inngrepet er forholdsmessig.

Her vises det til at vi har iverksatt tiltak som utarbeidelse av maler, veiledning og rådgivning av de som skriver vedtak, fokusområde på møter og individuelt.

Det vises til punktet ovenfor omhandlende styrket internkontroll.

Dersom det skulle være noe tvil er fengselsleder involvert og beslutter alle tilfeller tvangsvedtak. Dette skal også innarbeides at blir dokumentert i Kompis.

16. Fengslet bør sikre at ansatte aktivt bruker konfliktdempende kommunikasjon for å forebygge bruk av isolasjon og tvangsmidler, og at ansatte får opplæring i dette.

Stavanger fengsel er ett opplæringsfengsel og tjenestemenn har og får opplæring i konfliktdempende kommunikasjon. Når det i vedtak er beskrevet at det er gjennomført samtaler og forsøk på dialog med innsatte er dette konfliktdempende samtaler og dialog som er forsøkt. Konfliktforebygging, konfliktløsning og mekling for å unngå tvangsbruk foregår i samhandlingen mellom ansatte og innsatte jevnlig. Derav også det faktum at vi på besøkstidspunktet ikke hadde hatt plasseringer på sikkerhetscellen i 2024.

Opplæringen i konfliktdempende kommunikasjon foregår for aspiranter på KRUS i egen undervisning om emnet. Det finnes også kurs på KRUS hvor man kan utdanne instruktører i konfliktdempende kommunikasjon. Instruktøropplæringen er forankret på regionalt nivå.

For eksisterende ansatte er kompetanse i juridiske vurderinger og bruk av lempeligere midler for å unngå fysisk makt og tvang noe som er tematikk på avdelingsmøter, i undervisning i øvelsestid og i veiledning fra fengselshelsetjeneste og spesialisthelsetjeneste. Vi har satt av tid i turnus for øving og trening for ansatte. I fysisk maktanvendelse modul 1 som er kompetansekrav for alle ansatte i kriminalomsorgen er det innbakt kunnskap om konfliktdempende kommunikasjon. Ved gjennomgang av hjemmelsgrunnlagene for bruk av tvang i de øvrige modulene er også konfliktdempende kommunikasjon tematikk. Godkjent årlig trening er 18 timer pr. år pr. ansatt.

I kriminalomsorgens sikkerhetsstrategi er kommunikasjon også et viktig element. Vi har videre en kommunikasjonsstrategi og virksomhetsstrategi med mål om å øke kompetanse på konfliktdempende kommunikasjon og miljøarbeid. Traumekunnskap er tematikk man ikke blir utlært i og som er en del av veiledningen tjenestemenn får fra fengselshelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten som ett tiltak for å bedre den konfliktdempende kommunikasjonen.

17. Fengselet bør sikre at isolasjon ikke brukes som virkemiddel for å forebygge eller håndtere selvskading, selvmordsforsøk eller selvmord

Kriminalomsorgen opplever en økning i antall personer med komplekse og sammensatte psykiske lidelser som må gjennomføre straff.

Fengselsleder har i 2022 skrevet en ytring NRK kronikken med en tematikk det er viktig å rette søkelys mot. Kriminalomsorgen Stavanger fengsel tenker at hovedspørsmålet i kronikken gjør seg gjeldende i aller høyeste grad: hvem skal ta ansvar for gruppen «kronisk suicidale» som faller mellom alle stoler, og som ingen vil ha på sin samvittighet at lykkes i sitt selvmordsforsøk?

Stavanger fengsel har høyt fokus på å ivareta den enkelte innsatte, og dens rettsikkerhet. Vi skal rehabilitere samtidig som vi skal trygge samfunnet. Og i dette er det mange moralske, etiske og juridiske problemstillinger og avklaringer som må foretas.

Domfelte og innsatte har, med de begrensninger som følger av frihetsberøvelsen, samme rett til tjenester og tilbud og de samme forpliktelsene og ansvar som befolkningen for øvrig. I kriminalomsorgen har vi importmodell, og vi skal legge til rette for at innsatte får de helsetjenester som lovgivningen gir dem krav på, jfr. straffegjennomføringsloven § 4, og generelt opplever vi dette samarbeidet som godt. Kriminalomsorgen har varslings- og bistandsplikt til

helsetjenesten ved mistanke om at innsatte og domfelte har behov for innleggelse i psykisk helsevern. I denne forbindelse kan vi også begjære tvungent psykisk helsevern på samme måte som påtalemyndigheten, og dette følger av psykisk helsevernloven.

I de tilfeller tvangsmiddelbruk besluttet skal fengselsleder /regionalt nivå (beslutningstaker) gjøres kjent med situasjonen for den enkelte for å kunne vurdere fortløpende om det er grunnlag for å opprettholde tvangsvedtaket, jfr. straffegjennomføringsloven § 38 og tilhørende retningslinjer.

Kriminalomsorgen har i medhold av straffegjennomføringsloven § 42 tredje og femte ledd hjemmel til å løslate domfelte på halv tid dersom særlige grunner tilsier det, og slik løslatelse ikke fremstår som utilrådelig. Særlige grunner kan være *«gjennomføring av straff på en særlig tyngende måte av fysiske eller psykiske helsemessige årsaker, og fortsatt gjennomføring vil kunne påføre den innsatte ytterligere helseskader slik at det av den grunn er urimelig at gjennomføringen fortsetter»*. Det skal også vurderes om helsen vil bli vesentlig bedret i overskuelig fremtid. Samfunnssikkerheten og den alminnelige rettsoppfatning skal også vurderes – og her vurderes det blant annet om kriminaliteten vedkommende er straffedømt for har nær sammenheng med psykisk helse, og om stabilisering helsemessig utenfor fengsel vil være en risikoreduserende faktor i forhold til eventuell ny kriminalitet.

Som jeg peker på i kronikken så har kriminalomsorgen *«samvittighetsfulle og kompetente fengselsbetjenter som våker over innsatte med tilbakevendende suicidalitet, hvor de i ett øyeblikk må skjære dem løs for i neste øyeblikk å spille kort og sosialisere samme innsatte.»*. At dette kan oppleves belastende både for de innsatte og for de ansatte er påregnelig og forståelig.

For kriminalomsorgen hadde det vært et ønske at disse innsatte koordineres og stabiliseres helsemessig slik at straffegjennomføringen kan gjennomføres i tråd med vårt samfunnsoppdrag, og at rette helsemyndigheter vurderer tiltak under deres observasjon over tid som kan gjøre at straffen kan gjennomføres og være rehabiliterende. På nåværende tidspunkt er den i beste fall habiliterende.

Det å møte selvskading med tvang er det som gir størst sikkerhet, men minst rehabilitering. I forsøk på normalisering vil vi oppleve svært belastende hendelser både for innsatte og ansatte, og vi kommer fort i en fastlåst situasjon. Der sikkerhetscelle benyttes er det for å redde liv. Dette da innsatte benytter gjenstander som er tilgjengelig på ordinær celle i forsøk på selvdrap eller skade. Vår praksis er at vi alltid først forsøker å redusere gjenstander den innsatte kan skade seg på i den ordinære cellen, men opplever flere ganger at det ikke er tilstrekkelig.

For å imøtekomme Sivilombudets anbefaling gjennomfører vi utallige forebyggende samtaler og kartlegginger. Vi har tett samarbeid med helse og aktuelle aktører. Vi sender bekymringsmeldinger, begjæringer om tvungent psykisk helsevern, løslater halv tid med begrunnelse helsemessige årsaker. Oppretter egne ROS'er på innsatte med tiltak som er individuelt tilpasset. De tingene som fremkommer i kronikken er tiltak vi benytter i Stavanger fengsel.

For innsattgruppen som vurderes som potensiell kandidat med tanke på isolering/utagering/selvmondsrisiko, ønsker Stavanger fengsel å se på muligheten for å lage en mestringsplan i samarbeid med den innsatte. Dette vil være en plan hvor innsatte selv

identifiserer risikofaktorer og hva som kan være gode tiltak i de ulike situasjonene. Dette for å redusere bruk av isolasjon og tvangsmiddelbruk.

Vi har også innført direkte linje til SOS – kirkens selvmordsforebyggende døgnåpne telefonlinje – Dette er ett selvmordsforebyggende tilbud som de innsatte skal ha tilgang til hele døgnet.

I praksis fungerer det slik:

- Telefonen skal til enhver tid være på vakthavende kontoret – og hentes der ved behov.
- Telefonen har en aktiv knapp – denne går direkte til SOS telefonen
- Telefonen skal lånes ut til den innsatte som trenger det – til alene samtale på sin egen celle – når som helst på døgnet.
- Det skal føres en journal i Kompis på de innsatte som har bedt om og benyttet telefonen.

Kirkens SOS' hjelpetelefon har som hovedformål å forebygge kriser og selvmord blant innsatte gjennom muligheten til å samtale anonymt med frivillige fra Kirkens SOS. Tilgang til en anonym krisetelefon er et viktig tiltak for å ivareta innsattes psykiske helse, og er et forebyggende tiltak som kan redusere risikoen for selvskading og selvmord. De innsatte får informasjon om dette via kontaktbetjent, via oppslag på avdelingene og ved innkomst.

Videre har det blitt inngått en avtale mellom Stavanger fengsel og SIFER Nord som gjelder implementering av «SELF- Selvhjelp for innsatte» i Stavanger fengsel. SIFER Nord har utviklet selvhjelpsmateriale knyttet til innsattes psykiske helse, kalt «SELF- selvhjelp for innsatte». Dette er tenkt som et samtaleverktøy som vi kan bruke i møte med innsatte som kan oppleve psykiske plager. Dette er ment å være et lavterskeltilbud, ikke ment som erstatning for helsehjelp.

I april 2024 deltok 14 ansatte på kurs i selvmordsforebyggende arbeid (VIVAT) etter at vi i Stavanger fengsel etterspurte region sørvest om muligheter for å gjennomføre dette kurset. Vi prioriterte a-team ansatte, mottakelse, Auklend overgangsbolig og operative ledere. Alle aspiranter skal ha dette kurset i uke 36 i 2025.

Anbefaling: Forløpende vurdering av opphold på sikkerhetscelle

18. Fengselet bør sikre at det foretas fortløpende vurderinger av om det er strengt nødvendig å opprettholde vedtak om sikkerhetscelle, og at vurderingene dokumenteres minst hver sjette time

Fengselsleder er beslutningstaker og blir kontaktet og er godt kjent med status til hver enkelt innsatt til tross for at fengselsleder ikke er tilstede i fengselet hele døgnet. Videre er det fengselsleder som kontakter regionalt nivå om eventuelle forlengelser i bruk av tvangsmidler, jfr. vår interne rutine og praksis. Vi har satt som fokusområdet at det skal dokumenteres i bedre grad enn i dag. Og vi kommer til å etterkomme anbefalingen om å dokumentere en vurdering av opphør minst hver sjette time.

Hva gjelder journalføring om atferd og vanskeligheter med å forstå at sikkerhetscelleoppholdene ikke ble avsluttet har vi i interne møter tatt opp problemstillingen og brukt rapporten som eksempel. Vi ser at atferden som er beskrevet er mangelfull beskrevet og vil ha fokus på dette fremover. Hva gjelder de faktiske forhold har vi ikke grunn til å tro at hjemmelsgrunnlaget ikke var oppfylt da operative ledere er særlig trent i tvangsmiddelbruk og hjemmelsgrunnlag samtidig som fengselsleder er beslutningstaker. Vi ser imidlertid at vi har en del å gå på hva gjelder kvaliteten på og dokumentering av vurderingene som blir gjort. For å sikre dette skal

fengselsleder utføre en større internkontroll av situasjonene og selv føre logg. Videre vil det bli tematikk på møter og videre i samhandling mellom operative ledere og jurist.

19. Fengselet bør sikre at ansatte som har tilsyn på sikkerhetscelle så tidlig som mulig etablerer dialog med innsatte, for å hindre at oppholdet pågår lenger enn strengt nødvendig. En vedtaksansvarlig bør varsles omgående dersom situasjonen tilsier en ny vurdering

Gjennomføres, men vi har iverksatt tiltak for å bedre dokumentering og det vises til tiltakene beskrevet under anbefaling 14 og 15.

Anbefaling: Oppfølging av innsatte på sikkerhetscelle

20. Innsatte på sikkerhetscelle bør gis mulighet for kontakt med omverden og opphold utendørs, særlig der oppholdet varer utover 24 timer.

Det gjennomføres flere kompenserende tiltak for å ivareta innsatte mens han er på sikkerhetscelle, og vi har flere konkrete eksempler på det. Dette er også i tråd med vår prosedyre.

Det er ikke så lenge siden tiltaket ble tilføyd som en del av vår prosedyre og aktualiserte seg særlig ved mottak av kvinnelige innsatte fra Østlandet i 2022. Noe av bakgrunnen for at det fremstår som et unntak kan være det, men vi skal konkret vurdere kontakt med omverden og opphold utendørs og som nevnt i punkt 19 skal fengselsleder også styrke internkontrollen her for å sikre at kontakt med omverden og opphold utendørs tilbys i de tilfellene det er sikkerhetsmessig forsvarlig. Vi har også ansvar for å være tilstrekkelig bemannet til at det blir sikkerhetsmessig forsvarlig.

Det har vært en etablert myte at dersom man kan lufte har man heller ikke hjemmelsgrunnlag for sikkerhetscelle, utviklingen i innsattpopulasjon viser imidlertid at så ikke er tilfelle lenger.

21. For å forebygge isolasjon og bruk av tvangsmidler, bør fengselet gjennomføre ettersamtaler med innsatte som har vært plassert på sikkerhetscelle

Det gjennomføres alltid samtaler med innsatte som har vært på sikkerhetscelle i forhold til å vurdere behov for utelukkelse eller andre tiltak som skal iverksettes. I denne samtalen har vi også fokus på å forebygge nye hendelser/sikkerhetscelleinnsettelser. Vi har imidlertid ikke journalført samtalen. Prosedyren vår vil endres i tråd med dette.

Vi vil videre lage en samtalemal og sende ut informasjon til alle ansatte om endringene samt ha dette som tematikk på møter med de operative lederne og deres fungeringspool. Det er naturlig at det er de eller en av tjenestemennene på avdeling som gjennomfører og dokumenterer disse samtalene.

22. Fengselet bør sikre at lege blir varslet uten ugrunnet opphold om innsatte som plasseres på sikkerhetscelle

Gjennomføres i henhold til vår prosedyre, vi ser imidlertid at vi må bli flinkere til å dokumentere dette.

23. Fengselet bør sikre at innsatte får ha på seg sine egne klær under opphold på sikkerhetscelle, med mindre hensynet til innsattes egen sikkerhet tilsier bruk av fengselets klær.

Hovedregelen er at den innsatte skal ha på egne klær under opphold på sikkerhetscelle, og dette praktiseres. Det er kun i de tilfeller det ikke anses sikkerhetsmessig forsvarlig og det er fare for at vedkommende innsatt benytter egne klær til å skade seg med, som gjør det nødvendig med andre klær enn sine egne. Det ta en konkret vurdering i det enkelte tilfelle der det sikkerhetsmessige står i fokus for vurderingen. Vi må sørge for at begrunnelse for eventuelle unntak med fengselets klær fremkommer i vedtaket.

24. Fengselet bør umiddelbart sørge for at innsatte ikke plasseres på sikkerhetscelle med håndjern.

25. Fengselet bør sikre at pepperspray ikke benyttes uten at det er strengt nødvendig, og aldri gjennom luka i innsattes celledør

Tas til etterretning, i disse tilfellene ble det vurdert som ikke sikkerhetsmessig forsvarlig å ta av håndjernene i forbindelse med overføring til sikkerhetscellen.

Som utgangspunkt skal ikke innsatte plassere på sikkerhetscelle med håndjern. I de tilfellene det har skjedd har det vært fordi det ikke har opplevdes trygt for ansatte å ta de av. Det har blitt forsøkt kommunikasjon og konfliktdempende samtaler for å løse situasjonene. Hva gjelder fremtidige tilsvarende hendelser vil vi unngå dette og sørge for at håndjernene blir tatt av i forbindelse med plassering på sikkerhetscelle og vil følge anbefalingen. Vi må i noen tilfeller kle opp flere tjenestemenn for å sørge for at sikkerheten til tjenestemennene ivaretas, i ytterste konsekvens vil vi kunne be om bistand fra politiet. Dette da vi i tillegg til å hindre nedverdiggende og umenneskelig behandling for den innsatte skal ivareta ansattes sikkerhet og liv og helse for ansatte skal også hensyntas.

Hva gjelder pepperspray gjennom luka og den konkrete saken det vises til, handlet det fra fengselets side om å redde liv.

Den hendelsen som er beskrevet av Sivilombudet er en enkelthendelse som ble håndtert ekstraordinært. Det er viktig å ikke generalisere ut fra et unntak. Praxis er annerledes, men selve håndteringen med bruk gjennom luka kan forklares ved at operativ leder vurderte situasjonen så prekær at uten denne inngripen ville innsattes lykkes i å ta sitt liv eller forsøke å ta sitt eget liv. Vi merker oss at CPT uttaler at pepperspray ikke bør brukes i lukkede rom og at FN's torturkomite har anbefalt forbud mot bruk av pepperspray i lukkede rom. Slik bruk som i vårt tilfelle er helt unntaksvis og kun når det fremstår strengt nødvendig og vi ser at vi har mye å gå på hva gjelder kvalitative beskrivelser.

Vi skal videre sikre oss at pepperspray ikke benyttes uten at dette er strengt nødvendig – og dette er en del av opplæringen på FM 18 timer for alle ansatte i sikkerheten. I tillegg til at vi vil bruke disse eksemplene i interne møter med mer.

Ansatte er godt trent i å samhandle med innsatte som på grunn av ulike utfordringer utgjør en risiko for både seg selv og ansatte. Operativ leder har ansvar for å sikre liv og helse for alle i fengselet, og det å avverge tap av liv vil alltid være en prioritet. Dette gjeldende både innsatte og ansatte. Vi er kjent med lov, retningslinjer og anbefalinger rundt bruk av pepperspray. Operativ leder som var i dialog med innsatte gjorde en kvalifisert vurdering i situasjonen, risiko for liv og helse, og dermed hvilke tiltak som kunne benyttes for å deeskalere situasjonen og tilslutt for å avverge skade eller tap av liv.

Det er gjort flere forebyggende grep i Stavanger fengsel for å redusere risiko for utagering og situasjoner hvor bruk av tvangstiltak er nødvendig. Økt fokus på bruk av tvang, rutiner, dokumentasjon, opplæring, bedre planarbeid, gjennomføring av FM moduler for alle ansatte og mer brukermedvirkning vil være eksempler som kan få en stor påvirkning i forhold til forebygging av vold og bruk av tvangsmidler. Disse grepene gjør at ansatte som skal vurdere og avgjøre tvangsmiddelbruk vil være enda bedre rustet i slike situasjoner og hvordan man skal benytte tvangsmidler for å sikre liv og helse så skånsomt og humannt som mulig for den innsatte. Det er tidligere meldt tilbake at vi er enige i at det er rom for forbedringer rundt rapportering av hendelser, og at vi forventer at økt fokus på dette vil bidra til bedre dokumentering og bedre grunnlag for læring etter hendelser. Selv om det pr. dags dato ikke er forbud mot bruk av pepperspray i lukkede rom er vi innforstått og enig i at dette bør unngås.

26. Fengselet bør sikre at den innsatte kan ta kontakt med advokat under opphold på sikkerhetscelle uten forsinkelser og i full konfidensialitet.

Vi vil følge anbefalingen og ha større fokus på at ikke denne muligheten blir begrenset.

I det ene tilfellet hadde vedkommende innsatt knust samtlige av fengselets telefoner, og for å forhindre at vi ikke hadde telefon som kunne benyttes av samtlige andre innsatte den helgen valgte vi denne løsningen at innsatte måtte føre samtalen på høyttaler og vi holdt telefonen. Fengselet strakk seg svært langt for at denne innsatte faktisk skulle få kunne få telefonere til sin advokat.

Hva gjelder praksis er den imidlertid at innsatte får telefonere sin advokat i full konfidensialitet.

27. Kriminalomsorgen region sørvest bør sikre at de foretar selvstendige vurderinger av om vilkårene for fortsatt isolasjon er oppfylt, inkludert kravet til fortsatt plassering på sikkerhetscelle må være forholdsmessig.

28.

Anbefaling: Selvmordsforebygging

29. Fengselet bør styrke sitt arbeid med å forebygge selvmord og selvskading. Særlig ved å sikre rutinemessig kartlegging og vurdering av selvskadings- og selvmordsrisiko ved innkost og fortløpende ved behov.

Dette er utført og blir gjennomført. Det er også innført 24-timers visitorprosjekt i samarbeid med Røde kors for nyinnsatte i fengselet. Dette gjelder også varetektinnsatte med restriksjoner som er ilagt av retten.

Vi har styrket internkontroll og dokumentering på området. Se også vår prosedyre for innsatte som ikke burde vært i fengsel.

På vårt ettermøte som gjennomføres daglig sikrer vi at innkomst kartleggingsrutiner er gjort og kartleggingsskjema del 1 er ført og lagret i Doculive på den innsatte. Vi har utbedret rutinene i mottakelsen og holder på med ny rutinebeskrivelse for bruk av tolk og kommer til å ha stort fokus på det i tiden fremover.

Vi har tett samhandling med fengselshelsetjenesten, Rupo og spesialisthelsetjenesten og ved enhver uttrykt bekymring har vi nå iverksatt at vi utarbeider og tilpasser tiltaksplanen underveis i fengselsoppholdet – som en del av ett lederansvar. Og ved hendelser som kan ha betydning for vurderingen rundt innsattes selvmordsrisiko går vi igjennom tiltaksplan/utarbeider tiltaksplan og mye av tiltakene er relasjonelle mellommenneskelige tiltak.

Se også punkt 17 som beskriver en del av problemstillingen.

Stavanger fengsel håper vi at vi i denne redegjørelsen har gitt en oversikt over planlagt oppfølging og gjennomførte tiltak knyttet til deres funn og anbefalinger. Vi vil bruke rapportens funn og anbefalinger i vårt videre arbeid.

Med hilsen

Cathrine Bjåland Moseng
fengselsleder

Gry Christel Cindahl
ass.fengselsleder